

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

STUDIU

„COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ A GĂGĂUZIEI ÎN SPAȚIUL LEGAL AL REPUBLICII MOLDOVA”

Autor: Igor BOȚAN

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului "Dezvoltarea Societății Civile în Găgăuzia", implementat de un consorțiu de organizații - Fundația Soros Moldova, Centrul "Contact" și "Pilgrim-Demo" cu sprijinul financiar al Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

Opiniile și concluziile prezentate în studiu aparțin autorului acestora și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene, Fundației Soros, Centrului Contact sau ONG-ului Pilgrim-Demo.

Proiect finanțat de Uniunea Europeană

Responsabil pentru publicare: Mihail SIRCHELI

Autor: Igor BOȚAN

Reguli de copiere

Utilizarea fragmentelor (citatelor) textului din publicație este posibilă numai cu indicația "Pilgrim-Demo" ca sursă. Puteți menționa "Pilgrim-Demo" conform exemplului următor: Igor Boțan, «Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei în spațiul legal al Republicii Moldova», Pilgrim-Demo (2019), <http://pilgrim-demo.org.md/category/cercetare>.

PILIGRIM-DEMO

Str. Pobedy, 11, etajul 3

MD-3805, Comrat

UTA Gagauzia

Republica Moldova

Tel. birou: +373 298 80570

Tel. birou: +373 298 80571

e-mail: info@pilgrim-demo.org.md

DISTRIBUIT GRATUIT

COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ A GĂGĂUZIEI ÎN SPAȚIUL LEGAL AL REPUBLICII MOLDOVA

CUPRINS

I.	INTRODUCERE _____	5
II.	EVOLUȚIA PROCESULUI ELECTORAL ÎN AUTONOMIA GAGAUZ-YERI ____	7
III.	EVOLUȚIA STATULUI COMISIEI ELECTORALE CENTRALE DIN GĂGĂUZIA ____	12
IV.	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI _____	19

COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ A GĂGĂUZIEI ÎN SPAȚIUL LEGAL AL REPUBLICII MOLDOVA

LISTA ABREVIERILOR

Comisia de la Veneția	Comisia pentru democrație prin drept a Consiliului Europei
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
OSCE/ODIHR	Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
Codul electoral	Codul electoral al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.1381-XIII din 21.11.1997
Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei	Legea Nr.344-XIII din 23.12.1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)
Regulamentul Găgăuziei	Regulamentul Găgăuziei, adoptat de Adunarea Populară a Găgăuziei la 14 mai 1998, Legea Nr.28-XXXI/I din 05.06.1998.
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorial Autonomă Găgăuzia
Legea privind alegerea Guvernatorului Găgăuziei	Legea UTA Găgăuzia privind alegerea Guvernatorului (Bașkanului) Găgăuziei (Gagauz-Yeri), Nr.32-XXXIII/I din 11.09.1998 (abrogată)
Legea privind alegerile Adunării Populare	Legea UTA Găgăuzia cu privire la alegerile în Adunarea Populară (Halk Topluşu) a Găgăuziei (Gagauz-Yeri), Nr.25-XXV/I din 15.01.1998 (abrogată)
Legea cu privire la organele electorale ale Găgăuziei	Legea UTA Găgăuzia cu privire la organele electorale ale Găgăuziei, Nr.35-XXXVII/I din 26.01.1999 (abrogată)
Codul bunelor practici în materie electorală	Codul bunelor practici în materie electorală Linii directoare și raport explicativ, adoptat de Comisia europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară (Veneția, 18-19 octombrie 2002)
Codul electoral al Găgăuziei	Legea UTA Găgăuzia Codul Electoral, nr.60-XXVII/V din 31 iulie 2015
CECG	Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei
CEC	Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova

I. INTRODUCERE

Gestionarea proceselor electorale reprezintă o activitate complexă, necesitând specializarea profesională a funcționarilor implicați în organizarea și desfășurarea alegerilor de orice tip și nivel. De obicei, procesele electorale sunt gestionate de structuri instituționalizate legal ce poartă diverse denumiri, de cele mai multe ori – comisii electorale. Elementele esențiale ale activității comisiilor electorale includ: compilarea și actualizarea listelor cetățenilor cu drept de vot; delimitarea frontierelor circumscripțiilor electorale; constituirea organelor electorale ierarhic inferioare; instruirea membrilor organelor electorale; înregistrarea competitorilor electorali, participanți la alegeri (partide politice și/sau candidați); elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea cadrului legal privind alegerile; educarea și informarea corectă a alegătorilor; organizarea, monitorizarea și asigurarea transparenței procedurilor electorale la toate nivelurile; soluționarea litigiilor electorale; asigurarea pluralismului de opinii în cadrul proceselor electorale, monitorizarea comportamentului mass-media; verificarea finanțării corecte a campaniilor concurenților electorali; tipărirea, distribuirea și păstrarea în siguranță a buletinelor de vot; numărarea voturilor; tabularea rezultatelor și prezentarea acestora, însoțite de un raport de sinteză privind desfășurarea procesului electoral, organelor competente de drept pentru a fi validate, etc.

Setul de obligații pe care le au comisiile electorale este mult mai larg decât cel invocat, de aceea, ele își îndeplinesc atribuțiile, fie prin înzestrarea legală cu atribuții pentru soluționarea întregului spectru de probleme referitoare la procesul electoral, fie cooperând cu alte instituții specializate, a căror activitate este conexă procesului electoral. Dacă factorii decidenți ajung la concluzia că pentru asigurarea unui proces electoral liber și corect este mai bine să fie instituită o comisie electorală cu atribuții vaste, atunci este preferabil ca această instituție să devină un organ de stat independent, care își desfășoară activitatea permanent. În același timp, este necesar ca această comisie electorală permanentă să aibă o structură internă care să-i asigure gradul necesar de funcționalitate, bazat pe specializarea departamentelor pe domenii de activitate, acoperind întregul spectru de atribuții prescris de lege. Pe lângă distribuirea responsabilităților funcționale și de specializare în cadrul comisiilor electorale centrale, pentru acoperirea diferitelor aspecte ale procesului electoral, responsabilitățile trebuie distribuite și între structurile ierarhic inferioare, cu statut provizoriu, pe care le constituie comisiile electorale centrale.

După descrierea atribuțiilor generale ale comisiilor electorale la nivel global este importat să examinăm cazul concret al Republicii Moldova, unde procesul electoral are două componente distincte – una națională și alta regională. La nivel național procesul electoral este organizat și administrat de Comisia Electorală Centrală (CEC) a Republicii Moldova, care este un organ de stat, cu statut permanent, constituit pentru realizarea politicii electorale în vederea organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale. În același timp, organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova prevede statutul de autonomie regională pentru Găgăuzia, care este o formă de autodeterminare a cetățenilor de origine etnică găgăuză, parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova. Conform

articolului 111 al Constituției Republicii Moldova, UTA Găgăuzia soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural. Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova. Potrivit legii organice¹ a Republicii Moldova nr.344-XIII din 23.12.94 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), în regiune activează organe reprezentative și executive potrivit legii. Articolul 12(3,d) al legii invocare prevede că de competența Adunării Populare a Găgăuziei ține, inclusiv: organizarea și efectuarea alegerilor de deputați în Adunarea Populară, **aprobarea componentei Comisiei Electorale Centrale pentru efectuarea alegerilor**; fixarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale din Găgăuzia; efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei. Articolul 14 al aceleiași legi nr.344-XIII prevede că și Guvernatorul (Bașkanul) – persoana oficială supremă a Găgăuziei, căruia i se subordonează toate autoritățile administrației publice ale Găgăuziei, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani, pe bază alternativă. Aceste alegeri, de asemenea, sunt administrate de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei (CECG).

Din cele menționate se poate concluziona că potrivit prevederilor constituționale și cele ale Legii organice nr.334-XIII, Găgăuzia își alege reprezentanții în organele regionale potrivit legilor locale, iar procesul electoral este administrat de Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, care este o instituție autonomă, independentă de CEC a Republicii Moldova. Această constatare ar fi suficientă pentru a răspunde la întrebarea privind rolul și locul CECG în spațiul legal al Republicii Moldova, care este definit clar, fără echivocuri. După adoptarea Legii nr.334-XIII, din 23.12.1994, singurele probleme care au fost dezbătute pe larg în spațiul public pentru găsirea unor soluții adecvate s-au referit la: statutul CECG ca instituție cu activitate permanentă sau una provizorie ce se constituie ad-hoc de fiecare dată în preajma alegerilor periodice pentru Adunarea Populară sau Guvernatorul Găgăuziei; modalitatea de numire și statutul membrilor CECG; sursele de finanțare ale instituției; atribuțiile CECG referitoare numai la alegerile Adunării Populare și Guvernatorului sau extinderea acestor atribuții și asupra administrării pe teritoriul Găgăuziei a alegerilor de nivel național – parlamentare, prezidențiale, locale generale, referendumuri republicane; raporturile și cooperarea dintre CECG și CEC.

¹ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=311656&lang=1>

II. EVOLUȚIA PROCESULUI ELECTORAL DIN AUTONOMIA GAGAUZ YERI

Evoluția procesului electoral din autonomia Gagauz Yeri este strâns legată de evoluția proceselor politice și electorale din Republica Moldova. Totuși, alegerile în UTA Găgăuzia au un specific aparte în contextul electoral și politic din Republica Moldova, care se evidențiază prin faptul că pe lângă alegerile de nivel național – parlamentare, prezidențiale și locale generale, în autonomia găgăuză, potrivit *Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)*, au loc periodic alegeri pentru funcția de Guvernator (Başkan) și în Adunarea Populară (Halc Toplusu) a Găgăuziei. Astfel, frecvența desfășurării diferitelor tipuri de alegeri în Găgăuzia este mai înaltă decât în restul teritoriului Republicii Moldova, un tip sau altul de alegeri desfășurându-se, practic, în fiecare an sau chiar de mai multe ori pe an. De exemplu, în 2019 alegătorii din Găgăuzia participă la alegerile parlamentare, un referendum republican consultativ, alegerile Guvernatorului (Başcanului), alegerile locale generale. Trei dintre cele patru exerciții electorale se desfășoară sub auspiciile CEC, iar alegerile pentru funcția de Guvernator – sub auspiciile CECG, fără ca activitățile celor două instituții electorale autonome să se intersecteze cumva sau să fie obligatoriu vreun gen de colaborare între ele.

Regulamentele provizorii pentru alegerea organelor UTA Găgăuzia

Constituirea organelor puterii regionale în Găgăuzia a început în 1995, urmare a adoptării în 1994 a Constituției Republicii Moldova, care a consfințit statutul autonomiei Gagauz-Yeri. Primele alegeri pentru funcția de Guvernator și pentru Adunarea Populară a Găgăuziei au avut loc în două runde², la 28 mai și 11 iunie 1995. Acest lucru a devenit posibil după ce anterior, la 23 decembrie 1994, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 344-XIII privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), care stabilea utilizarea sistemului electoral majoritar, modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale, periodicitatea organizării alegerilor, precum și condițiile speciale pentru înregistrarea candidaților. În vederea punerii în aplicare a Legii nr.344-XIII privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în aceeași zi, la 23 decembrie 1995, Hotărârea³ nr.345-XIII, care prevedea obligația Guvernului ca în termen de o lună de la data publicării legii menționate să prezente Parlamentului propuneri privind: (a) elaborarea și aprobarea **Regulamentului provizoriu privind referendumul local în problema includerii unor localități din sudul Republicii Moldova în componența Găgăuziei (Gagaguz-Yeri)**; (b) elaborarea și aprobarea în baza Legii cu privire la alegerile locale a **Regulamentului provizoriu cu privire la alegerile Guvernatorului Găgăuziei și Regulamentului provizoriu cu privire la alegerile în Adunarea Populară a Găgăuziei**; (c) crearea, până la 1 februarie 1995, a unei **Comisii mixte** din reprezentanții săi și ai autorităților administrației publice locale ale unor localități din sudul Republicii Moldova (inclusiv a reprezentanților structurilor nerecunoscute ale Găgăuziei, care și-a proclamat independența la 19 august 1990), care să exercite controlul asupra punerii în aplicare a legii menționate, să organizeze și să efectueze referendumul local în unele localități din sudul Republicii Moldova în

² <http://www.e-democracy.md/elections/gagauzia/1995/>

³ <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=308860&lang=1>

conformitate cu art.5 și 26 ale legii nominalizate, să organizeze și să efectueze alegerile în Adunarea Populară a Găgăuziei și a Guvernatorului Găgăuziei, să aloce, până la 1 februarie 1995, din bugetul de stat mijloacele financiare necesare pentru îndeplinirea prevederilor hotărârii invocate.

În consecință, Guvernul Republicii Moldova a adoptat la 17.01.1995 Hotărârea⁴ nr.31 cu privire la măsurile de realizare a Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova "Pentru punerea în aplicare a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)" prin care a instituit, din reprezentanții Guvernului Republicii Moldova și ai autorităților administrației publice locale ale unor localități din sudul Republicii Moldova, **Comisia mixtă** pentru punerea în aplicare a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz-Yeri), incluzând în ea membri ai Guvernului, deputați în Parlament, un reprezentant al Găgăuziei (Stepan Topal), reprezentanți ai organelor administrației publice locale din localitățile populate compact de etnicii găgăuzi. Pentru desfășurarea alegerilor Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr.35 din 17.01.1995 cu privire la aprobarea Regulamentului⁵ provizoriu privind alegerea Guvernatorului (Bașcanului) Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și Regulamentului provizoriu cu privire la alegerile în Adunarea Populară (Halç Toplușu) a Găgăuziei (Gagauz-Yeri). Regulamentele prevedea că pentru organizarea și desfășurarea alegerilor Guvernatorului Găgăuziei se constituie următoarele comisii electorale: **Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei**; comisiile electorale orașenești și satești; comisiile electorale ale secțiilor de votare. Termenul împuternicirilor tuturor comisiilor electorale pentru alegerea Guvernatorului și Adunării Populare a Găgăuziei expira odată cu încheierea alegerilor.

Regulamentul provizoriu privind includerea localităților în componența UTA Găgăuziei

Ceva mai târziu, la 31.01. 1995, Guvernul a adoptat Hotărârea nr.86 cu privire la aprobarea **Regulamentului provizoriu privind organizarea și efectuarea referendumului local în unele localități din sudul Republicii Moldova și la fixarea datei referendumului**. În conformitate cu Hotărârea nr.86, ziua de **5 martie 1995** a fost fixată drept dată pentru desfășurarea referendumului local în unele localități din sudul Republicii Moldova; a fost aprobat **Regulamentul provizoriu privind organizarea referendumului**; s-a stabilit că funcțiile **Comisiei republicane pentru organizarea și efectuarea referendumului local** în unele localități din sudul Republicii Moldova vor fi exercitate de către **Comisia mixtă** pentru punerea în aplicare a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz-Yeri), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 31 din 17 ianuarie 1995. La rândul ei, Comisa mixtă a avut sarcina ca în termen de 20 zile de la data fixării referendumului local, adică până la 20 februarie 1995, să determine localitățile din sudul Republicii Moldova în care urma să se desfășoare referendumul local și să aprobe conținutul buletinelor de vot. De asemenea, **Comisia mixtă a avut sarcina să constituie Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei (CECG)** în componența președintelui,

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=292736>

⁵ <http://lex.justice.md/md/296170/>

vicepreședintelui, secretarului și a 10 membri. Constituirea propriu-zisă a CECG a fost preconizată să aibă loc în termen de 5 zile din data fixării alegerilor. Din momentul constituirii CECG președintele, vicepreședintele, secretarul și membrii ei erau degrevați de obligațiile de serviciu, stabilindu-li-se un salariu din fondul electoral cu 30% mai mare decât salariul mediu de la lucrul de bază.

Urmare a desfășurării, la 5 martie 1995, a **referendumului local** în unele localități din sudul Republicii Moldova, Parlamentul a adoptat la 21 martie 1995 Hotărârea⁶ nr. 406 privind rezultatele referendumului local în problema includerii unor localități din sudul Republicii Moldova în componența Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și fixarea datei alegerilor în Adunarea Populară, a Guvernatorului Găgăuziei și referendumului în problema stabilirii centrului administrativ al Găgăuziei. În conformitate cu rezultatele referendumului local din 5 martie 1995, potrivit articolului 5 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și articolului 111 din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul a luat act de rezultatele referendumului și a confirmat includerea în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia (Gagauz-Yeri), ca parte componentă a Republicii Moldova, a 3 orașe – Comrat, Ceadâr-Lunga, Vulcănești, și a 26 de localități rurale. Prin aceeași Hotărâre nr.406 s-a stabilit că alegerile Adunării Populare și a Guvernatorului Găgăuziei, precum și referendumul privind stabilirea centrului administrativ al Găgăuziei se fixează pentru data de 28 mai 1995 și se va desfășura în conformitate cu Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și cu regulamentele provizorii aprobate de Guvern. De asemenea, s-a stabilit că autoritățile administrației publice din raioanele Ceadâr-Lunga, Comrat și Vulcănești vor asigura organizarea și desfășurării alegerilor locale generale în strictă conformitate cu Legea⁷ privind alegerile locale generale ce urmau să aibă loc în Republica Moldova la 16 aprilie 1995. Astfel, următorul pas în consolidarea autonomiei Găgăuziei a fost participarea celor 29 de localități, incluse din componența Gagauz-Yeri, la alegerile locale generale din Republica Moldova, desfășurate la 16 aprilie 1995. Acest lucru a fost foarte important fiindcă la alegerile locale generale localitățile din Găgăuzia și-au ales organele legitime de autoadministrare – primarii și consilierii locali, care în procesul alegerilor Adunării Populare și a Guvernatorului, fixate pentru 28 mai 1995, au avut sarcina constituirii comisiilor electorale de circumscripție și a secțiilor de votare.

Primele alegeri de constituire a organelor puterii regionale în Găgăuzia

În conformitate cu Hotărârea Parlamentului nr.406, din 21 martie 1995, avut loc primele alegeri pentru Adunarea Populară și funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, care s-au desfășurat la 28 mai 1995. Alegerile respective au avut semnificația constituirii în UTA Găgăuză a unei guvernări conforme prevederilor constituționale și legale, precum și depășirea definitivă a conflictului dintre comunitatea găgăuză și puterea centrală din Republica

⁶ <http://lex.justice.md/md/306970/>

⁷ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=310875>

Moldova. Alegerile au fost precedate de un șir de evenimente, unele dintre care au fost menționate mai sus: decizia liderilor comunității găgăuze, din februarie 1994, de a renunța la ideea constituirii unei confederații pe teritoriul Republicii Moldova și de a participa la primele alegeri parlamentare pluripartite din Republica Moldova în schimbul promisiunii autorităților centrale de a conferi comunității găgăuze a unui statut de autonomie teritorială, lucru care s-a realizat prin: includerea în textul Constituției Republicii Moldova, adoptate la 29 iulie 1994, a articolului 111, dedicat Unității teritoriale autonome Găgăuzia; adoptarea la 23 decembrie 1994 a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei; organizarea la 5 martie 1995 a referendumurilor într-un șir de localități, populate de etnici găgăuzi, în vederea determinării hotarelor teritoriale ale autonomiei găgăuze, potrivit articolului 5 al Legii privind statutul juridic special; organizarea la 28 mai 1995 a alegerilor pentru Adunarea Populară și funcția de Guvernator al Găgăuziei. La alegerile din anul 1995 pentru Adunarea Populară au participat 106 candidați, 48 dintre care au reprezentat patru formațiuni politice (două partide naționale și două regionale); 43 de candidați au reprezentat colectivele de muncitori, iar 15 candidați au fost independenți. În 35 de circumscripții electorale uninominale au fost aleși 34 de deputați (alegerile din circumscripția electorală nr. 27, Dezghingea au fost invalidate)⁸. Primele alegeri pentru funcția de Guvernator (Bașcan) au fost câștigate de Gheorghii Tabunșciuc⁹, înaintat din partea colectivelor de muncă, care în cel de-al doilea tur de scrutin, din 11 iunie 1995, l-a învins pe Mihail Kendighilean, reprezentant al Partidului Vatan.

Crearea cadrului legal pentru alegerea instituțiilor puterii regionale și funcționarea CECG

Primul exercițiu electoral regional din Găgăuzia – alegerea Adunării Populare și a Guvernatorului a încheiat, de fapt, primul ciclul electoral de pe întreg teritoriul Republicii Moldova de după declararea independenței Republicii Moldova: 8 decembrie 1991 – alegerea Președintelui Republicii Moldova; 27 februarie 1994 – alegerea Parlamentului Republicii Moldova; 16 aprilie 1995 – alegerea organelor administrației publice locale, inclusiv în Găgăuzia; 28 mai - 11 iunie 1995 – alegerea Adunării Populare și a Guvernatorului Găgăuziei. După acest prim ciclu electoral complet, în anul 1997 legislația electorală a Republicii Moldova a fost codificată, reglementările și procedurile electorale fiind standardizate în Codului electoral¹⁰. Autoritățile UTA Găgăuzia au procedat corect atunci când au decis adaptarea prevederilor Codului electoral al Republicii Moldova la necesitățile legate de organizarea alegerilor pentru Adunarea Populară și Guvernatorul Găgăuziei. În acest sens, a fost adoptată Legea locală nr. 25-XXV/I din 15.01.1998 *cu privire la alegerile de deputați în Adunarea Populară a Găgăuziei*¹¹ și Legea locală nr.32-XXXIII/I din 18.09.1998 *cu privire*

⁸ <http://www.e-democracy.md/elections/gagauzia/1995/>

⁹ <http://www.e-democracy.md/elections/bascan/>

¹⁰ <http://lex.justice.md/md/312765/>

¹¹ Legea a fost modificată prin legile locale: nr.30-XXXII/I din 09.07.1998; nr.41-XLI/I din 30.04.1999; nr.44-XLIII/I din 09.06.1999; nr.11-IV/III din 23.03.2004; nr.50-XIX/III din 08.06.2006; nr.67-XXVIII/III din 10.07.2007; nr.82-XXXII/III din 11.12.2007.

*la alegerea Guvernatorului (Başkanului) Găgăuziei*¹². Astfel, abia în al doilea ciclu electoral alegerile au fost pentru prima oară organizate de CECG, constituită în baza legilor adoptate de Adunarea Populară, având la bază reglementări preluate din Codul electoral al Republicii Moldova. Alegerile pentru Adunarea Populară și funcția de Guvernator în baza legilor regionale au avut loc în două runde, la 22 august și 5 septembrie 1999, și s-au desfășurat concomitent pentru a doua oară. După criza politică din ianuarie-februarie 2002, izbucnită între conducerea autonomiei găgăuze și guvernarea centrală a Republicii Moldova a avut loc desincronizarea celor două tipuri de alegeri. Cele pentru funcția de Guvernator s-au desfășurat în 2002, fiind anticipate, iar cele ordinare pentru Adunarea Populară s-au desfășurat la 16 și 30 noiembrie 2003. În general, toate alegerile pentru Adunarea Populară a Găgăuziei au fost ordinare, însă termenele desfășurării acestora nu au fost întotdeauna respectate cu strictețe din cauza unor neînțelegeri dintre instituțiile puterii regionale. Astfel, următoarele alegeri ordinare au fost organizate la 16 martie 2008, iar peste un ciclu electoral alegerile au fost fixate pentru 9 septembrie 2012, depășindu-se termenul legal de 3 luni pentru organizarea alegerilor ca urmare a expirării mandatului de 4 ani.

¹² Legea a fost modificată prin legile locale: nr.43 – XLIII/I din 09.06.199; nr.49-XIX/III din 08.06.2006; nr.81-XXXII/III din 11.12.2007.

III. EVOLUȚIA STATULUI COMISIEI ELECTORALE CENTRALE DIN GĂGĂUZIA

Din cele relevate mai sus se poate concluce că alegerile regionale din Găgăuzia – pentru Adunarea Populară și pentru funcția de Guvernator, s-au desfășurat într-un cadru legal stabilit inițial cu concursul autorităților centrale ale Republicii Moldova, respectând cele mai înalte standarde stabilite de legislația electorală a Republicii Moldova, care, la rândul ei, a fost elaborată cu concursul unor instituții internaționale specializate, precum, de exemplu, Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES). Totuși, alegerile pentru Adunarea Populară a Găgăuziei a avut un specific în comparație cu alegerile parlamentare naționale din cauza utilizării sistemului electoral majoritar. La nivel național, pentru alegerea parlamentului și a consiliilor municipale și raionale a fost utilizat sistemul electoral proporțional, iar după modificările Codului electoral din 2017 – sistemul mixt. În acest context, trebuie menționat faptul că legislația UTA Găgăuzia cu privire la alegerea Adunării Populare și a Guvernatorului Găgăuziei, a fost adoptată prin preluare principalele prevederi din Codul electoral al Republicii Moldova, adaptându-le, acolo unde a fost cazul, la necesitățile impuse de utilizarea sistemului electoral majoritar. Acest lucru a reușit, mai cu seamă că sistemul electoral majoritar, în mod normal, a fost utilizat constant pentru alegerea primarilor pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Calitatea legilor electorale adoptate de Adunarea Populară a fost analizată prin prisma standardelor internaționale, ajungându-se la concluzia că corespunde standardelor și recomandate de OSCE și Consiliul Europei. Concluzia respectivă se referă în egală măsură la reglementările privind activitatea CECG ca instituție împuternicită să asigure administrarea procesului electoral în regiune, care și-a început activitatea în calitatea de organ electoral provizoriu, funcționând în acest regim de-a lungul a cinci cicluri electorale. În acest sens, merită menționate eforturile autorităților Găgăuziei de standardizare a legislației regionale și în privința uniformizării activității CCEG în cadrul alegerilor pentru Adunarea Populară și funcția de Guvernator, adoptând, în acest sens, **Legea UTA Găgăuzia nr.35-XXXVII/I din 26.01.1999 cu privire la organele electorale ale Găgăuziei.**

Experiența alegerilor din Găgăuzia a relevat că alegerile pentru funcția de Guvernator și pentru Adunarea Populară pot avea loc concomitent și, de aceea, funcționarea organelor electorale trebuie să aibă loc în același cadru, stabilit fără echivoc de cele 3 legi – privind alegerea Adunării Populare, privind alegerea Guvernatorului și privind organele electorale ale Găgăuziei. În realitate, legile electorale invocate prevedeau adesea termene și proceduri deosebite sau chiar prevederi contradictorii. Modificările operate la aceste legi se făceau adesea ad-hoc, în ajunul unui anumit scrutin, iar prevederile ce se refereau la celălalt tip de alegeri rămăneau neschimbate. În același timp, întârzia substanțial adaptarea legislației electorale a Găgăuziei la modificările introduse periodic în Codul electoral al Republicii Moldova, care a servit inițial drept model pentru elaborarea legislației electorale în Găgăuzia, multe din modificările respective fiind sugerate și apreciate pozitiv de OSCE și Consiliul Europei.

Pornind de la premisa că standardizarea normelor și procedurilor electorale are un impact benefic asupra însușirii lor de către alegători și asupra eficienței activității funcționarilor electorali, se poate concluziona că un efort susținut în acest sens, cu implicarea instituțiilor internaționale de profil, a comunității de experți naționali, a reprezentanților organizațiilor civice specializate în monitorizarea procesului electoral și în primul rând – a decidenților din autonomia găgăuză, a avut drept scop îmbunătățirea substanțială a climatului electoral din regiune, evitarea conflictelor generate în mod constant de anumite nereguli depistate după alegerile regionale. Acest scop a fost atins odată cu adoptarea Codului electoral al Găgăuziei. În acest context, este de menționat că după instituționalizarea, în 1995, a puterii regionale din Găgăuzia, autoritățile centrale nu mai aveau competențe în domeniul organizării alegerilor Adunării Populare și ale Guvernatorului Găgăuziei. De aceea, principalele responsabilități în domeniu au revenit autorităților autonomiei și în cea mai mare parte – Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei (CECG). Ținând cont de sarcinile ce îi revin CECG, se impunea necesitatea depășirii statutul său de instituție provizorie, constituită ad-hoc, și trecerea la o activitate permanentă, inclusiv între scrutine, cu un mandat prestabilit și garantat prin lege. Această sarcină a devenit presantă după dezvoltarea unui șir de probleme în administrarea procesului electoral din cauză că în legile electorale ale UTA Găgăuzia, adoptate după instituirea puterii regionale, în anii 1997-1999, se regăseau un șir de contradictorii: (a) Legea privind alegerea Guvernatorului stabilea în articolul 19 alin.(5), că mandatul CECG este: „perioada campaniei electorale”; (b) Legea privind alegerea Adunării Populare prevedea în articolul 20 alin.(5) că termenul împuternicirilor CECG este: „5 ani”; (c) Legea privind organele electorale prevede în art.4 alin.(6), că termenul împuternicirilor CECG este: „4 ani”. Așadar, cele trei legi menționate conțineau prevederi contradictorii, indiferent de faptul că se refereau la statutul provizoriu sau permanent al CECG.

Pe de altă parte, nu doar confuzia legată de statutul provizoriu sau permanent al CECG crea probleme în activitatea instituției, ci și statutul membrilor acesteia. De exemplu, prevederile referitoare la rechemarea membrilor CECG afecta un șir de garanții de independență și imparțialitate a acestora. Astfel, potrivit articolului 23 al Legii privind alegerea Adunării Populare și articolul 22 al Legii privind alegerea Guvernatorului, membrii CECG puteau fi revocați din funcțiile deținute, dacă încălcau restricțiile impuse ori ar fi eventual „comis fapte, incompatibile cu statutul său”. Revocarea se putea efectua de către autoritățile care i-au desemnat pe membri, precum și de proprii colegii din cadrul CECG, prin adoptarea unei hotărâri de către majoritatea membrilor. Concomitent, Legea privind organele electorale ale Găgăuziei, prevedea, în articolul 7, că revocarea membrilor CECG putea avea loc doar în urma unei hotărâri a Curții de Apel. Evident, o asemenea reglementare asigura un nivel mai mare de independență și căi corespunzătoare de atac a deciziilor administrative și politice abuzive, dar existența neconcordanțelor între cele trei legi permitea interpretări diferite și putea determina aplicări diferite. În acest context, este de remarcat că standardele internaționale¹³ în materie (Codul bunelor practici în materie electorală) solicită ca revocarea membrilor organelor electorale de către cei care i-au numit în funcție trebuie evitată, dar este admisibilă

¹³ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-rom](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-rom)

pentru culpă disciplinară sau incompetență, iar motivele revocării trebuie să fie formulate în mod clar și expres în lege.

De fapt, reglementările legale permiteau, în principiu, înființarea și funcționarea continuă a CECG, inclusiv între scrutine. Dar analiza practicii de aplicare a legislației electorale în UTA Găgăuzia, arată că, în realitate, până în 2016, mandatul CECG dura doar cât perioada electorală pentru alegerile Adunării Populare sau a Guvernatorului, iar componența acestuia se schimbă (radical) în ajunul fiecărui scrutin. Așa a fost în cazul tuturor scrutinelor pentru alegerea Guvernatorului (1995, 1999, 2002, 2006, 2010, 2015)¹⁴ și a Adunării Populare (1995, 1999, 2003, 2008, 2012, 2016)¹⁵. Modificări au intervenit, inclusiv, în privința celor 3 membri ai CECG, care ar fi trebuit să activeze pe bază permanentă, cu salarizare corespunzătoare unor funcții publice.

Situația când CECG nu avea statutul de organ permanent, fiind formată odată cu numirea datei alegerilor, a avut un șir de repercusiuni negative asupra pregătirii și organizării alegerilor: nu erau estimate și alocate din timp resursele financiare necesare; nu se realiza instruirea corespunzătoare a funcționarilor electorali; întârzia demararea procedurilor electorale; nu exista un aparat auxiliar profesionist, etc. Dar cel mai important neajuns al acesteia stări de lucruri era lipsa unei memorii și practici instituționale în organizarea și desfășurarea alegerilor, precum și capacități profesionale reduse ale membrilor, din cauza lipsei experienței continue și repetate în organizarea scrutinelor. În acest sens, se putea vorbi despre imposibilitatea creării unor „tradiții electorale” adecvate în UTA Găgăuzia, spre deosebire de situația la nivel național, unde Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova (CEC) activează pe baze permanente începând cu anul 1997 și a reușit să asigure de o manieră profesionistă desfășurarea tuturor tipuri de scrutine complexe: prezidențiale, parlamentare, locale și referendumuri.

Statutul CECG în lumina noului Cod electoral al Găgăuziei

În circumstanțele menționate mai sus era necesară depășirea inconsistențelor remarcate. Acest obiectiv a fost atins după adoptarea de către Adunarea Populară a **Codului electoral al Găgăuziei**¹⁶, prin Legea locală nr.60-XXVII/V, din 31 iulie 2015. Adoptarea Codului electoral al Găgăuziei a permis eliminarea unui șir de probleme: discrepanțele dintre cele 3 legi care reglementau alegerea Adunării Populare, a Guvernatorului și funcționarea organelor electorale; statutul temporar al Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei (CECG); modalitatea neuniformă de formare a consiliilor electorale de circumscripție (CECR) și birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV); carențele privind asigurarea transparenței și controlul public al activității organelor electorale, etc. Dar cel mai important lucru este că la 24 decembrie 2015 au fost confirmați cei 9 membri ai CECG permanente, fiind aleasă și confirmată conducerea instituției. Noua componență permanentă a CECG a reușit deja să

¹⁴ <http://www.e-democracy.md/elections/bascan/>

¹⁵ <http://www.e-democracy.md/elections/gagauzia/>

¹⁶ <https://halktoplushu.md/index.php/zakonodatelstvo-ato/zakony-ato-gagauziya/1174-izbiratelnyj-kodeks>

acumuleze prima experiență de gestionarea a unui proces electoral în cadrul alegerilor¹⁷ pentru Adunarea Populară a Găgăuziei din 20 noiembrie – 4 decembrie 2016.

Analiza prevederilor Codului electoral al Găgăuziei, prin care a fost consfințită activitatea permanentă a CECG, cu un **mandat de 5 ani** a membrilor acesteia, relevă că principiile de constituire a Comisiei pot fi considerate corespunzătoare criteriilor internaționale, care solicită crearea unor organe electorale *independente și imparțiale*¹⁸. Astfel, CECG se constituie din câte 3 reprezentanți propuși de: Adunarea Populară; Guvernator și Comitetului Executiv; instanțele judecătorești din raioanele Comrat, Ceadăr-Lunga și Vulcănești, la adunările generale ale cărora se identifică câte un candidat. O astfel de reprezentare are menirea de a asigura echilibrarea intereselor în cadrul Comisiei și un control reciproc între membrii acesteia. Modalitatea de constituire a CECG este de, fapt, repetarea variantei inițiale de constituire a CEC, până la modificarea Codului electoral al Republicii Moldova în 2005, care a introdus un alt mecanism, bazat pe reprezentare în CEC a intereselor fracțiunilor parlamentare.

Potrivit articolului 24 al Codului electoral al Găgăuziei activitatea CECG este finanțată din bugetul UTA Găgăuzia. Necesitățile financiare pentru asigurarea activității CECG sunt prezentate Adunării Populare, însoțit de avizul Comitetului Executiv. Bugetul CECG este aprobat de Adunarea Populară a Găgăuziei în condițiile stabilite prin cadrul bugetar. În activitatea sa CECG este asistată de un aparat, structura și numărul cărora este aprobată printr-o hotărâre a instituției. Aceste prevederi au menirea să asigure independența funcțională și financiară a CECG.

Statutul membrilor CECG

Codul electoral al Găgăuziei prevede un grad adecvat de protecție și stabilitate în funcții a membrilor CECG. Cerințele față de persoanele numite pentru funcțiile de membri ai CECG sunt practic, cu anumite excepții, similare cu cerințele față de membrii CEC, fiind reflectate plenar în articolul 20 al Codului electoral. Este de remarcat că cerințele pentru accesarea în funcția de membru al CECG includ și prevederea ca persoanele respective să fie cetățeni ai Republicii Moldova cu domiciliul permanent pe teritoriul UTA Găgăuzia, care au o reputație ireproșabilă și calități necesare desfășurării activităților electorale. Pentru asigurarea imparțialității CECG, membrii acesteia: (a) nu pot fi membri ai partidelor și altor organizații social-politice; (b) nu au dreptul de a participa la activități politice; (c) nu pot face declarații în sprijinul sau împotriva concurenților electorali; (d) nu pot contribui la activitățile desfășurate de concurenții electorali, cu excepția cazurilor de exercitare a atribuțiilor prevăzute de cod.

¹⁷<http://www.e-democracy.md/elections/gagauzia/2016/>

¹⁸[https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-rom](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-rom), Codul bunelor practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția, 2002.

Președintele, vicepreședintele și secretarul CECG se aleg din rândul membrilor de către aceștia. Președintele și secretarul activează permanent, iar ceilalți membri ai CECG sunt convocați de președinte dacă este necesar. Funcțiile președintelui, vicepreședintelui și secretarului CECG sunt asimilate funcțiilor de demnitate publică obținute prin numire. Pe perioada electorală, membrii CECG, care nu lucrează permanent în componența sa, prin decizia comisiei pentru perioada electorală, sunt scutiți de la îndeplinirea îndatoririlor la locul de muncă permanent. În această perioadă ei au un spor salarial de 25% la salariul mediu anual în Găgăuzia. Pentru eventuale încălcări ale prevederilor Codului electoral al Găgăuziei, membrii CECG pot fi demși din funcție. Materialele privind demisia din funcție a membrilor CECG sunt înaintate Curții de Apel Comrat de organele care au propus candidaturile persoanelor respective în CECG, precum și de membrii comisiei.

Atribuțiile de bază ale CECG

Atribuțiile de bază ale CECG sunt reflectate în articolul 25 al Codului electoral al Găgăuziei. Acestea sunt similare atribuțiilor CEC, cu anumite excepții referitoare la raporturile dintre CECG și CEC. Deosebirea dintre atribuțiile celor două comisii rezultă din faptul că ele, potrivit prevederilor, deopotrivă, a Codului electoral al Republicii Moldova și a Codului electoral al Găgăuziei, sunt pe deplin autonome financiar și funcțional. Din această perspectivă, Codul electoral al Republicii Moldova nu face nici o referință la raporturile dintre CEC și CECG. Pe de altă parte, Codul electoral al Găgăuziei face astfel de referințe, acestea fiind pertinente, deși nu sunt prevăzute în mod expres de legislație. Oricum, experiența demonstrează că CEC comunică și cooperează cu CECG, pornind de la înțelegerea faptului evident că ambele instituții se adresează aceluiași segment de cetățeni cu drept de vot din Găgăuzia, CEC în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale, iar CECG în cadrul alegerilor pentru Adunarea Parlamentară și pentru funcția de Guvernator.

În aceeași ordine de idei, prevederile articolului 38 al Codului electoral al Găgăuziei sunt cât se poate de sugestive pentru ca CECG și CEC să-și instituționalizeze relațiile: „CECG, în cooperare cu CEC, în baza Registrului de stat al alegătorilor Republicii Moldova, creat de aceasta din urmă, întocmește Registrul oficial al alegătorilor UTA Găgăuzia, care constituie temeiul juridic oficial pentru compilarea corectă ulterioară a listelor electorale ale Găgăuziei”. Însă pentru realizarea acestei prevederi este necesar ca Adunarea Populară a Găgăuziei să promoveze o inițiativă legislativă în Parlamentul Republicii Moldova, iar CECG să obțină statutul de operator al datelor cu caracter personal în conformitate cu legislația în vigoare din domeniul în cauză.

În aceeași ordine de idei, sunt importante prevederile articolului 27(4) din Codul electoral al Găgăuzie, care fac referire la faptul că: „membri ai consiliilor electorale pot fi, de regulă, persoanele care au absolvit cursuri de perfecționare în domeniul electoral și care au certificate de calificare eliberate de Centrul de Educație Continuă în domeniul electoral la CEC”. Prevederea respectivă se realizează în mod firesc fiindcă utilitatea ei este evidentă. Exemplele

de mai sus relevă necesitatea comunicării și cooperării instituționale între CEC și CECG, mai cu seamă că nu presupun raporturi financiare sau de subordonare ierarhică, vizând doar schimbul de experiență și suportul informațional în vederea asigurării drepturilor electorale ale cetățenilor care domiciliază în Găgăuzia.

Cea mai bună soluție ar fi ca un șir de prevederi din Codul electoral al Găgăuziei ar trebuie să fie omologate în legislația electorală națională. Este vorba, în primul rând, de prevederile articolul 25(j) al Codului electoral al Găgăuziei: „CECG interacționează în procesul de organizare și desfășurarea a alegerilor: (a) cu CEC în ceea ce privește implementarea asistenței metodologice, creșterea nivelului de calificarea al angajaților săi și alte aspecte legate de alegeri. Relațiile cu CEC au un caracter de parteneriat; (b) cu Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (MTIC)¹⁹ al Republicii Moldova, precum și cu CEC, asigurând înregistrarea alegătorilor UTA Găgăuzia, inclusiv a celor aflați în afara Găgăuziei și în afara țării, având la baza Registrul alegătorilor întocmit pe baza Registrului de Stat al Populației al Republicii Moldova”.

Atribuțiile improprii pentru CECG

Codul electoral al Găgăuziei conține un șir de prevederi confuze, care se referă, inclusiv, la atribuțiile CECG. Astfel, Codul electoral al Găgăuziei prevede în mod expres domeniile de interacțiune dintre CECG și CEC. De exemplu, articolul 1 al Codului electoral al Găgăuziei prevede că: “alegerile deputaților în Parlamentul Republicii Moldova și desfășurarea referendumurilor republicane pe teritoriul UTA Găgăuzia se desfășoară în conformitate cu standardele și cerințele Codului Electoral al Republicii Moldova de către autoritățile electorale din Găgăuzia în cooperare cu Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova”. Aici este de remarcat, Codul electoral al Republicii Moldova nu prevede așa ceva. CECG nu are niciun fel de atribuții în cadrul alegerilor parlamentare, de aceea, CEC constituie consiliile electorale care-i sunt ierarhic inferioare, inclusiv în Găgăuzia, fără a face vreo referință la cooperarea cu CECG.

Un alt exemplu, se referă la articolul 35(1), care prevede că costurile aferente pregătirii și desfășurării alegerilor sunt suportate de bugetul UTA Găgăuzia, cu excepția desfășurării alegerilor parlamentare și desfășurarea referendumurilor republicane, precum și a referendumurilor republicane inițiate de autoritățile Republicii Moldova. Excepțiile menționate, potrivit Codului electoral al Republicii Moldova, nu implică în nici un fel CECG, de aceea menționarea lor în Codul electoral al Găgăuziei sunt de prisos.

În aceeași ordine de idei, pot fi menționate atribuțiile CECG în domeniul organizării alegerilor municipale (locale). Potrivit Titlului V al Codului electoral al Găgăuziei atribuțiile respective le repetă, de fapt, pe cele ale CEC, prevăzute de Titlul V al Codului electoral al Republicii

¹⁹ atribuțiile MTIC au fost preluate de către Ministerul Economiei în urma reformei administrației publice centrale din iulie 2017

Moldova. Numai că CEC are atribuții în organizarea alegerilor locale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în UTA Găgăuzia. Dar acesta este doar o parte a problemei. O altă parte a problemei este că articolul 122(1,2) al Codului electoral al Găgăuziei limitează exercitarea dreptului de vot pasiv al cetățenilor Republicii Moldova: „Dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale sau primari îl au cetățenii ai Republicii Moldova cu drept de vot care **locuiesc permanent pe teritoriul Găgăuziei**”. Pe de altă parte, Codul electoral al Republicii Moldova nu prevede o astfel de limitare a drepturilor electorale ale cetățenilor. De exemplu, orice locuitor al autonomiei găgăuze are dreptul să candideze în orice localitate de pe întreg teritoriul Republicii Moldova. La fel, deputații aleși în circumscripțiile uninominale din Găgăuzia nu sunt în niciun fel limitați din perspectiva locului domiciliului.

IV. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. Statutul juridic al CECG este definit clar și fără echivoc în legea organică nr.334-XIII, din 23.12.1994, și de Codul electoral, adoptat prin legea locală nr.60-XXVII/V a UTA Găgăuzia;
2. Evoluția constituirii și activității CECG a avut un parcurs firesc, în strictă conformitate cu normele legale naționale și legislația regională a Găgăuziei. Chiar de la început, adoptarea legilor locale privind constituirea și activitatea CECG a fost precedată de constituirea, în 1995, a organelor puterii în UTA Găgăuzia, în urma primelor alegeri regionale, care au fost organizate sub egida unor comisii electorale provizorii, convocate în baza unor regulamente adaptate de Guvernul Republicii Moldova;
3. Reglementările legislației regionale privind activitatea permanentă a CECG, cu un mandat de 5 ani a membrilor acesteia, corespund criteriilor internaționale, care solicită crearea unor organe electorale *independente și imparțiale*. Codul electoral al Găgăuziei prevede un grad adecvat de protecție și stabilitate în funcții pentru membrii CECG, demiterea acestora fiind posibilă numai după adoptarea unei hotărâri motivate a Curții de Apel Comrat;
4. Codului electoral al Găgăuziei prevede asigurarea independenței financiare a activității CECG, stipulând că activitatea acesteia este finanțată din bugetul UTA Găgăuzia. Necesitățile financiare pentru asigurarea activității CECG sunt prezentate Adunării Populare, fiind însoțite de avizul Comitetului Executiv;
5. Codul electoral al Găgăuziei pune în sarcina CEC un șir de atribuții improprii sau care ar trebui omologate în Codul electoral al Republicii Moldova, în alte legi naționale pentru a putea fi practicate eficient. Aceste gen de atribuții se referă la cooperarea CECG cu CEC și alte instituții publice din Republica Moldova;
6. CECG, în conformitate cu prevederile articolului 25(1,a,b) al Codului electoral al Găgăuziei, urmează să efectueze o analiză a prevederilor legislației electorale regionale, pregătind modificările necesare pentru a fi examinate de Adunarea Populară în vederea eliminării inconsistențelor referitoare, inclusiv, la atribuțiile sale în domeniile ce țin, de fapt, de competențele CEC, elucidate în prezentul studiu;
7. Adunarea Populară a Găgăuziei, în temeiul Articolului 73 al Constituției Republicii Moldova privind subiecții cu drept de inițiativă legislativă și în baza propunerilor CECG, ar urma să înainteze Parlamentului Republicii Moldova o inițiativă legislativă privind domeniile și modalitatea de cooperarea dintre CECG și CEC, ținând cont de autonomia celor două instituții.